

Tutkimusaineistojen metatiedot

Julkaistu 09.01.2015 klo 15:05 Kirjoittaja Suvi Remes

Tutkimusaineistojen metatiedoilla tarkoitetaan yleisesti tutkimusaineistoa kuvailevaa rakenteistettua tietoa. Metatiedoilla kuvataan yksiselitteisesti tutkimusaineiston tarkoitus, synty, sijainti, tekijät ja käyttöehdot. Metatietojen käyttötarkoitus on mahdollistaa tutkimusaineistojen löydettävyys, saavutettavuus, pitkäaikaissäilytys ja aineistojen uudelleenkäyttö.

Metatiedot voidaan jaotella kolmeen päätyyppiin käyttötarkoituksen mukaan. Kuvaileva metatieto kuvaa tutkimusaineiston sisältöä ja luonnetta. Kuvailevasta metatiedosta vastaa joko tutkija tai jokin kolmas osapuoli, kuten informaattikko. Hallinnollinen metatieto määrittelee tutkimusaineiston hallintaan tarvittavat hallinnolliset ja tekniset tiedot. Rakenteellinen metatieto kuvaa tutkimusaineiston rakennetta ja sen järjestystä. Tutkimusaineiston hallinnolliset ja rakenteelliset metatiedot tuotetaan pääosin ohjelmallisesti.

Tutkimusaineistojen metatietojen perimmäinen käyttötarkoitus on kuitenkin vastata tutkimusaineistoihin liittyviin kysymyksiin. Tässä on esitetty joitakin tutkimusaineistoihin liittyviä kysymyksiä ja niihin vastauksen antavia metatietoja.

Mitä?

Mikä on tutkimusaineiston nimi?	Aineiston nimi (title)
Mitä tutkimusaineisto sisältää?	Kuvaus (description)
Mihin tutkimusalaan aineisto liittyy?	Tieteenalaluokitus (classification)
Mihin asioihin tutkimusaineisto liittyy?	Aihe (subject)
Minkä kielinen aineisto on?	Aineiston kieli (language)
Mitä muuttujatietoja aineistossa on käytetty?	Muuttujatieto (dimension)
Mihin julkaisuun aineisto liittyy?	Julkaisu (publication)

Missä?

Missä organisaatiossa aineisto on tehty?	Organisaatio (organization)
Missä projektissa aineisto on tehty?	Projekti (project)
Missä maassa aineisto on tehty?	Maa (country)
Missä aineisto on löydettävissä?	Katalogi (catalog)
Missä muodossa aineisto on saatavilla?	Tiedostotyyppi (format)

Milloin?

Miltä ajalta tutkimusaineisto on olemassa?	Ajallinen kattavuus (temporal)
Milloin tutkimusaineisto on avattu?	Avaushetki (issued)
Milloin tutkimusaineistoa on muokattu?	Muokkaushetki (modified)

Kuka?

Kuka on tehnyt tutkimusaineiston?	Tekijä (author)
Kuka omistaa tutkimusaineiston?	Omistaja (owner)
Kuka antaa tutkimusaineiston käyttöön?	Jakelija (distributor)

Miten?

Miten tutkimusaineisto on kerätty?	Menetelmän kuvaus (method)
Miten menetelmästä saa lisätietoa?	Menetelmään liittyvät julkaisut
Miten tutkimusaineistoa saa käyttää?	Käyttöehdot (rights)
Miten aineistosta saa lisätietoa?	Yhteystiedot (distributor contact)
Miten aineistoon linkitetään?	Aineiston tunnistetunnus (identifier)
Miten tutkimusaineistoon viitataan julkaisussa?	Lähdeviitteen muoto (citation)

Miksi?

Miksi tutkimusaineisto on tuotettu ja avattu?	Tutkimusaineiston hallintasuunnitelma
Mihin tutkimusaineisto on tarkoitettu?	Aihe (subject) / Kuvaus (description)

Tutkimusaineistojen metatieto muodostuu metatiedon rakenteesta ja rakenteiden mukaisesti määritellystä sisällöstä. Metatiedon rakenteita muodostettaessa tulee huomioida olennaiset kysymykset, eli ne asiat mitä tutkimusaineistojen sisällöstä ja olemassaolosta halutaan jatkossa tietää.

Vastaukset kysymyksiin ovat saatavilla, jos metatiedon sisältö on riittävän laadukasta. Viime kädessä metatietojen tallentaja vastaa siitä, että olennaisiin kysymyksiin on vastattu sovittujen käytänteiden mukaisesti kattavasti ja yksiselitteisesti. Lisäksi on varmistettava, että tutkimusaineisto ja sen metatiedot on säilötty ja löydettävissä.

Tutkimusaineisto

Metatieto

Metatiedon sisältö	Metatiedon rakenne	Metatiedon
um:123abc	Yksilöllinen tunnus	Hallinnollinen
XYZ aineisto	Nimi	Kuvaileva me
XYZ tutkimuksessa kerätty havaintoaineisto	Kuvaus	Kuvaileva me
Teuvo Tutkija	Tekijä	Kuvaileva me
velka, rahankäyttö	Aihe	Kuvaileva me
Kansantaloustiede	Tieteenalaluokitus	Kuvaileva me
http://ref.co.biz	Liittyvä aineisto	Rakenteellinen
text/html	Tiedostotyyppi	Hallinnollinen

<http://www.niso.org/publications/press/UnderstandingMetadata.pdf>

Kuvalähde: piirroksset © Jørgen Stamp www.digitalbevaring.dk, lisenssi CC BY 2.5 DK